

CONSILIUL SUPERIOR AL PROCURORILOR

Republica Moldova, municipiul Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73
website: www.csp.md tel: (+373) 022-828-501 e-mail: aparat@csp.md

19 septembrie 2024 nr.5/1-01d/2024-1830

Doamnei Domnica MANOLE
Președintă a Curții Constituționale

Stimată doamnă Președintă,

La 08 februarie 2022, Procurorul General interimar, Dumitru Robu, a sesizat Curtea Constituțională în vederea exercitării controlului constituționalității a unor prevederi din *Legea nr.270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar* și din *Legea nr.271 din 23 noiembrie 2018 pentru modificare unor acte normative*.¹

Ulterior, la 12 decembrie 2022, Procurorul General interimar, Ion Munteanu, a depus un supliment la sesizarea nr.18a/2022, prin care a solicitat exercitarea controlului de constituționalitate și al articolelor 12 alin.(15), 29 alin.(2) și al *Anexei nr.4 Tabelul nr.1*, în partea referitoare la procurori din *Legea 270/2018*.

Potrivit textului sesizării, obiectul controlului constituționalității îl constituia prevederile art.12 alin.(15), 29 alin.(2), 30 alin.(4) și anexei nr.4 Tabelul 1 din *Legea 270/2018*, cât și art.XXVII pct.2, 3, 4 din *Legea 271/2018*.

La data de 08 august 2023, prin Hotărârea nr.12, Înalta Curte a fost admisă parțial sesizarea menționată *supra*, fiind recunoscute constituționale articolele 12 alin.(15), 29 alin. (2) și Anexa nr. 4 Tabelul 1, în partea referitoare la procurori, din *Legea nr.270/2018*, în măsura în care ajustarea anuală a mărimii valorii de referință de salarizare a procurorilor este obligatorie și se bazează, cel puțin, pe rata inflației medii anuale la data adoptării Legii bugetului de stat pentru anul următor.

Prin aceeași Hotărâre, a fost declarată inadmisibilă sesizarea în capătul său referitor la controlul constituționalității articolului 30 alin.(4) din *Legea nr.270/2018* și articolului XXVII punctele 2), 3) și 4) din *Legea nr.271/2018*.

Prin urmare, Curtea Constituțională a recunoscut constituționale art.12 alin.(15) și 29 alin.(2) din *Legea nr.270/2018*, însă a instituit obligația pozitivă a statului de a ajusta anual mărimea valorii de referință de salarizare a procurorilor care trebuie să fie bazată, cel puțin, pe rata inflației medii anuale la data adoptării Legii bugetului de stat pentru anul următor.

În hotărârea sa, instanța de jurisdicție constituțională a observat că valoarea de referință aplicată procurorilor nu a fost modificată de la data adoptării *Legii 270/2018*, fiind stabilită în mărime de 2500 lei prin *Legile bugetului de stat pentru anii 2019 - 2023*. Deși art.12 alin.(15) din *Legea 270/2018* prevede că aceasta se reexaminează

¹ înregistrată cu nr.18a/2021

anual în funcție de condițiile economice din țară și de posibilitățile bugetului public național, cel puțin la nivelul prognozat al ratei inflației, s-a reținut că art.29 alin.(2) din lege nu permite ajustarea anuală a valorii de referință pentru procurori.

Totodată, s-a constatat că prevederile articolului menționat *supra* oferă autorităților competente o marjă discreționară largă privind condițiile în care are loc ajustarea remunerației procurorilor. Astfel, deși legislativul a majorat, începând cu anul 2020, valoarea de referință pentru unele categorii de funcționari publici, remunerația procurorilor nu a suferit nicio modificare, în pofida faptului că inflația a diminuat din puterea de cumpărare a salariilor procurorilor.

În egală măsură, s-a menționat că înghețarea salariilor procurorilor nu a urmărit să implementeze un obiectiv de ordine publică cum ar fi contracararea unei crize economice. Așadar, modul în care art.12 alin.(15) din *Legea nr.270/2018* a fost aplicat până acum confirmă că autoritățile competente decid în mod discreționar care sunt salariații care vor beneficia de majorări salariale. Astfel, deși au fost efectuate mai multe ajustări salariale, ele au avut un caracter incoerent.

Totodată, se reține că spre deosebire de alți salariați, procurorii nu-și pot revendica dreptul la majorări salariale prin negocieri sau prin acțiuni colective.

Este importantă concluzia Curții Constituționale că art.12 alin.(15) din *Legea 270/2018*, care condiționează ajustarea salariului procurorilor de opțiunea autorităților competente ale statului, subminează independența procurorilor.

În vederea asigurării independenței autorităților de rang constituțional sunt necesare garanții adecvate, inclusiv garanții financiare. Acest fapt implică, în special, o stabilitate a cuantumului salariului și faptul că acesta trebuie să-i asigure persoanei care exercită un mandat constituțional un nivel de viață adecvat. Stabilitatea salariului, precum și nivelul său adecvat urmăresc să-i pună la adăpost de orice presiuni exterioare care le influențează deciziile. Totodată, cuantumul salariului trebuie să fie în concordanță cu importanța funcțiilor asumate și ca acest cuantum să nu fie desprins de realitățile economice și sociale.

Normele constituționale care garantează independența procurorilor presupun că Parlamentul are obligația de a le stabili o remunerație corespunzătoare pentru a-i proteja de riscul intervențiilor sau al presiunilor exterioare susceptibile să le afecteze independența și imparțialitatea. Prin urmare, având în vedere că inflația erodează valoarea salariului, subminând în același timp scopul garanției securității financiare, Curtea a reținut că remunerația procurorilor trebuie protejată de fluctuațiile monetare. Acest obiectiv poate fi realizat prin ajustarea salariilor în baza ratei inflației sau în baza altor mecanisme care țin cont de evoluția prețurilor la produsele și serviciile de bază.

Contrar constatărilor expuse, se observă că odată cu adoptarea *Legii bugetului de stat pentru anul 2024 nr.418 din 22 decembrie 2023*, în pofida numeroaselor modificări (*de 5 ori*), salariile procurorilor nu au fost ajustate la rata medie anuală a inflației, iar valoarea de referință pentru aceștia a rămas a constitui 2500 de lei și, prin urmare, hotărârea Curții Constituționale rămâne a fi neexecutată integral până în prezent.

În acest registru contextual, menționăm despre intervenția Consiliului Superior al Procurorilor cu un aviz aferent proiectului *Legii 418/2023*, în care a accentuat obligația îndeplinirii de către autoritățile competente a constatărilor Curții Constituționale, la stabilirea valorii de referință pentru salariul procurorilor.

Consiliul Superior al Procurorilor a reliefat că începând cu anul 2018 valoarea de referință pentru salariul procurorilor nu a fost modificată niciodată și nici nu a fost, cel puțin, ajustată la rata inflației, care până la data adoptării *Legii 418/2023* constituia 66,93%, iar până în luna august 2024, aceasta o constituie 74,32%.²

Mai mult, chiar și salariul mediu pe economie a beneficiat de o majorare cu 96.41%, de la 6 975 lei în anul 2019 până la 13 700 lei în anul 2024, circumstanțe care condiționează necesitatea re-considerării cuantumului pentru valoarea de referință în calcularea salariului procurorilor.

Pe de altă parte, o problemă esențială se deduce și din diferența considerabilă a valorii de referință pentru procurorii care au trecut pre-vettingul și vettingul, care este de 4300 lei.

Or, potrivit *Legii nr.252/2023* privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, subiecții ai evaluării externe a integrității etice și financiare sunt doar procurorii din funcțiile cheie de conducere, precum și cei din cadrul procuraturilor specializate, pe când procurorii de execuție, care nu participă la un concurs de promovare, sunt exceptați de la procedura de referință și nu pot beneficia de o majorare salarială.

Prin urmare, diferența de salarizare care se creează conduce, inevitabil la un tratament diferențiat și, pe cale de consecință, la demotivarea procurorilor și la crearea vădită și neîntemeiată a unui fundal de inechitate.

Potrivit recomandărilor mecanismelor europene de specialitate autoritățile sunt obligate să ia măsuri pentru a se asigura că procurorii au condiții de muncă rezonabile, de exemplu remunerația, mandatul și pensia să fie în concordanță cu importanța sarcinilor efectuate, iar vârsta de pensionare să fie una adecvată. În acest sens condițiile de muncă și remunerația adecvată a procurorilor ar trebui să reflecte importanța și demnitatea funcției, precum și respectul atașat acesteia, implicând, de asemenea, recunoașterea importanței misiunii și rolului lor.

Statul are obligația pozitivă de a asigura inclusiv stabilitatea/securitatea financiară a procurorilor, ca parte componentă a independenței acestora, care este o valoare fundamentală a unei societăți democratice, nefiind un privilegiu pentru procurori, dar un drept al cetățenilor, constituind o condiție prealabilă, esențială a statului de drept.

Potrivit art.140 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova, hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate. Respectiv, acestea capătă puterea lucrului judecat și sunt executorii și obligatorii. Mai mult, prevederile art.28¹ din *Legea nr.317/1994 cu privire la Curtea Constituțională*, stabilesc că Guvernul, în termen de cel mult 3 luni de la data publicării hotărârii Curții Constituționale, prezintă Parlamentului proiectul de lege cu privire la modificarea și completarea sau abrogarea actului normativ sau a unor părți ale acestuia declarate neconstituționale. Proiectul de lege respectiv va fi examinat de Parlament în mod prioritar.

Președintele Republicii Moldova sau Guvernul, în termen de 2 luni de la data publicării hotărârii Curții Constituționale, modifică și completează sau abrogă actul sau unele părți ale acestuia declarate neconstituționale și, după caz, emite sau adoptă un act nou.

Actele emise întru executarea actelor normative sau a unor părți ale acestora declarate neconstituționale devin nule și se abrogă.

² <https://statbank.statistica.md/pxweb/application/calculatoripe/>

Observațiile (constatările) Curții Constituționale privind lacunele (omisiunile) reglementărilor normative, datorate neexecutării unor prevederi constituționale, indicate în adresă, urmează să fie examinate de instanța vizată, care în termen de cel mult 3 luni, va informa Curtea Constituțională despre rezultatele examinării.

Legea menționată stabilește, la art.28¹, răspunderea prevăzută de legislația în vigoare pentru neexecutarea actelor Curții Constituționale.

Conform art.76 din *Codul jurisdicției constituționale nr.502/1995*, controlul asupra executării hotărârilor și avizelor Curții Constituționale este exercitat de Secretariat, sub conducerea judecătorului raportor, în conformitate cu Regulamentul Secretariatului Curții Constituționale.

Ținând cont de faptul că Hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 08 august 2023 prin care s-au recunoscut constituționale art.12 alin.(15) și 29 alin.(2) din *Legea nr.270/2018*, în măsura în care ajustarea anuală a mărimii valorii de referință de salarizare a procurorilor este obligatorie și se bazează cel puțin pe rata inflației medii anuale la data adoptării Legii bugetului de stat pentru anul următor, a rămas până în prezent a fi neexecutată integral, Consiliul Superior al Procurorilor de comun cu Procurorul General intervine cu o adresare către Înalta Curte în vederea aplicării mecanismelor stabilite de lege în scopul asigurării controlului asupra executării integrale a hotărârii de referință.

Cu respect,

**Președintă interimară a Consiliului
Superior al Procurorilor
Aliona NESTEROV**

_____semnat_____

**Procuror General
Ion MUNTEANU**

_____semnat_____